

Zpravodajství z jižního Kavkazu

duben 2014

Gruzínsko-ruská schůzka a setkání Východního partnerství

Praha se v druhé polovině dubna stala dějištěm několika významných diplomatických setkání. Nejdříve se 16. dubna uskutečnila několikrát odložená schůzka zvláštního vyslance Gruzie pro vztahy s Ruskem Zurabem Abašidzem a ruským náměstkem ministra zahraničních věcí Grigorijem Karasinem, na které byly projednávány další kroky v normalizaci vztahů mezi oběma zeměmi, například uvažované obnovení přímých leteckých spojů mezi Moskvou a Tbilisi. V závěru měsíce se pak v Praze konalo setkání programu Východního partnerství EU, na které byli pozváni představitelé Gruzie, Arménie, Ázerbájdžánu, Moldavska a Ukrajiny.

(EN) <http://www.civil.ge/eng/article.php?id=27143>

(EN) <http://www.civil.ge/eng/article.php?id=27148>

(EN) <http://www.rferl.org/content/prague-hosting-eastern-partnership-gathering/25360407.html>

Kdo vlastní gruzínská média?

Mediální magnát Badri Patarkatsishvili, mj. majitel Imedi TV. Zdroj: Wikimedia Commons

Gruzínská pobočka Transparency International vydala poměrně detailní zprávu o vlastnických vztazích ve více než dvaceti největších médiích v zemi. Zpráva mimo jiné konstatuje, že majitelé některých významných médií mají nebo v nedávné minulosti měli úzké vztahy na obě soupeřící politické koalice - Sjednocené národní hnutí a Gruzínský sen. Potěšující zprávou je, že tyto vlastnické vztahy se od roku 2011 stále více zprůhledňují a dnes si již jen jedna z mediálních korporací ponechává neprůhledné vlastnické vztahy. Gruzínská mediální realita je nicméně značně poznamenána koncentrací vlastnictví v rukou několika mocných jednotlivců a rodin. Nejznámější je v tomto ohledu asi rodina Patarkatsishvili, vlastníci kromě televize Imedi také mobilního operátora Magticom, minerální vodu Boržomi nebo oblíbený zábavní park na kopci Mtatsminda v Tbilisi.

K mediálním magnátům patří také bývalý předseda vlády Bidzina Ivanišvili, který prostřednictvím svého syna Bery a dalších příbuzných ovládá celou řadu velkých firem, včetně těch mediálních.

(EN) <http://transparency.ge/en/post/report/who-owns-georgian-media-power-networks-and-corporate-relationships>

Spor o přehradu Chudoni pokračuje

Plánovaná stavba přehrady Chudoni v gruzínské Svanetii s plánovaným výkonem 700 megawattů stále rozděluje Gruzínce na její příznivce a zaryté odpůrce. Zatímco vláda v čele s premiérem Garibašvilim obří projekt stále podporuje a argumentuje jejím významem pro energetickou bezpečnost země, její odpůrci zdůrazňují zejména její katastrofální vliv na životní prostředí v povodí řeky Inguri a zaplavení osmi horských vesnic.

(EN) <http://www.civil.ge/eng/article.php?id=27150>

Antidiskriminační zákon vzbuzuje vášně

Antidiskriminační zákon navržený gruzínskou vládou prošel v parlamentu prvním čtením. Zákon, který určuje, že nikdo nesmí být diskriminován na základě náboženství, rasy, národnosti, věku, jazyka, politického názoru a také sexuální orientace, však dráždí konzervativní kruhy gruzínské společnosti, zejména představitele církve. Ti protestují proti zahrnutí sexuální orientace do tohoto seznamu, přičemž tvrdí, že by tento krok znamenal „genocidu gruzínského národa“ a propagaci „nemorálního sexuálního chování“. Jeden z odpůrců tohoto zákona, kněz Davit Isakadze, dokonce vyzval k uvalení církevní klatby na všechny příznivce tohoto zákona. Antidiskriminační zákon ve stávající podobě je však kritizován i za strany lidskoprávních organizací, pro něž je naopak příliš vágní a právně bezzubý.

(EN) <http://www.civil.ge/eng/article.php?id=27146>

(EN) <http://civil.ge/eng/article.php?id=27164>

(EN) <http://www.civil.ge/eng/article.php?id=27184>

(EN) <http://www.civil.ge/eng/article.php?id=27185>

Genderová (ne)rovnost

Nerovné postavení mužů a žen v gruzínské společnosti není žádnou novinkou. Tzv. tradiční role mužů a žen, prosazované zejména církví, jsou mezi Gruzínci i Gruzínkami stále ve velké míře akceptovány a Gruzie tak v mezinárodním srovnání genderové rovnosti vychází velice nelichotivě. Gruzínky převyšují Gruzínce v dosaženém vzdělání, přesto vydělávají v průměru o 40 % méně. Tvoří sice 59% populace s volebním právem, přesto je v Gruzii pouze 11% zvolených političek. V Gruzii dokonce dochází k selektivním potratům, když se má narodit dívka. Poměr narozených chlapců oproti dívkám je tak v současnosti 112 ku 100. K podobné praxi dochází i v Arménii a Ázerbájdžánu. Horší situace je pravděpodobně už jen v Indii a Číně.

(EN) <http://civil.ge/eng/article.php?id=27171>

Achalaja očištěn

Tbiliský odvolací soud potvrdil zproštění viny Bača Achalaji, který byl obviněn z mučení a nelidského zacházení se svým podřízenými, jehož se měl dopustit v době, kdy byl gruzínským ministrem vnitra v roce 2012. Již dříve byl Achalaja odsouzen ke čtyřem letům vězení za zneužití svých pravomocí v době, kdy byl ještě ministrem obrany v Saakašviliho vládě. Saakašvili ho však těsně před svým odchodem z prezidentského úřadu omilostnil. Achalaja však stále čelí několika dalším obviněním.

(EN) <http://www.rferl.org/content/georgian-appeals-court-upholds-akhalaia-acquittal/25353909.html>

V Abcházii anulovali platnost 25 tisíc pasů

Začátkem dubna schválil abchazský parlament anulování platnosti 25 tisíc abchazských pasů vydaných pro obyvatele Galského, Očamčirského a Tkvarčelského okresu, tedy okresů, v nichž žijí zčásti Gruzínci. Tyto pasy byly prý vydány v rozporu se zákonem o občanství republiky Abcházie. Za anulování pasů i proti němu proběhly v den projednávání dvě malé demonstrace. Zneplatnění pasů bude bezesporu znamenat omezení práv jejich dosavadních držitelů a další ztížení již tak komplikovaného života gruzínské menšiny v jihovýchodních okresech Abcházie.

(RU) <http://www.natpress.info/index.php?newsid=8880>

Abchazská opozice požaduje rezignaci vlády

Jedenáct opozičních politických stran v Abcházii požaduje, aby prezident rozpustil vládu a ustanovil „vládu národní jednoty“. Nově jmenovaný předseda vlády by měl podle opozice připravit několik ústavních změn, které by odebraly část pravomocí prezidentovi ve prospěch parlamentu a vlády. Prezident dostal ultimátum do 5. května: pokud požadavky nesplní, opozice slibuje vyvolat celonárodní shromáždění požadující prezidentovo odstoupení. Prezident Ankvab uvedl, že je připraven vést dialog, ale jakákoliv ultimáta jsou pro něj nepřijatelná.

(EN) <http://eng.kavkaz-uzel.ru/articles/28000/>

(EN) <http://www.rferl.org/content/abkhazia-opposition-launches-new-challenge-president/25369601.html>

Zákon udělá z neziskovek zahraniční agenty

Jihoosetinské nevládní organizace vystoupily proti návrhu zákona, který obdobně jako v Rusku zavede povinnost všem nevládním organizacím, které přijmou zahraniční finanční prostředky, mít v názvu dovětek „zahraniční agent“. Zákon zavádí i některé další překážky činnosti nevládních neziskových organizací a v jistých ohledech je ještě tvrdší, než jeho ruská předloha. Jihoosetinské nevládní organizace návrh tvrdě kritizují s tím, že připravované změny se zástupci neziskového sektoru nikdo nekonzultoval.

(EN) <http://eng.kavkaz-uzel.ru/articles/27928/>

V Jižní Osetii zadrženi gruzínští novináři

Dne 15. dubna byli poblíž obce Adzvi v gruzínském okrese Gori zadrženi jihoosetskými pohraničníky tři novináři, zaměstnanci gruzínské televize TV3. Byli převezeni k výslechu do jihoosetského města Cchinvali, kde byli obviněni z narušení hranic Jižní Osetie. Po výslechu byli druhý den předáni zpět na gruzínskou stranu. Podobný incident se odehrál také 28. dubna, kdy byli ruskými vojáky, střežícími jihoosetsko-gruzínskou hranici, zadrženi dva obyvatelé přilehlé gruzínské vesnice.

(RU) <http://www.kavkaz-uzel.ru/articles/241084/>

(RU) <http://www.kavkaz-uzel.ru/articles/241086/>

(RU) <http://south-osetia.kavkaz-uzel.ru/articles/241755/>

(RU) <http://south-osetia.kavkaz-uzel.ru/articles/241807/>

Devět stran do voleb

Jihoosetských parlamentních voleb, které se uskuteční 8. června, se podle tamní centrální volební komise zúčastní 9 politických stran - Národní jednota (Единство народа), Otčina (Отечество), Jednota (Единство), Jednotná Osetie (Единая Осетия), Nová Osetie (Новая Осетия), strana Nyhas (Ныхас), Vlast (Родина), Národní strana (Народная партия) a Komunistická strana. Aby se tyto strany mohly opravdu voleb zúčastnit, musejí do 3. května nasbírat 500 podpisů na svou podporu, a to po stovce z každého jihoosetského volebního obvodu. Těsně před uzávěrkou registrací z volebního boje odstoupily dvě strany - Spravedlivá Osetie (Справедливая Осетия) a Alani (Аланы). Představitelé obou stran vyjádřily pochybnosti o tom, že budou volby čestné a spravedlivé.

(RU) <http://www.kavkaz-uzel.ru/articles/241451/>

(RU) <http://www.kavkaz-uzel.ru/articles/241374/>

Arménie vstoupí do celní unie s Ruskem v květnu nebo červnu

Podle ministra financí Vaghrama Avanesjana se Arménie připojí k celní unii s Ruskem, Běloruskem a Kazachstánem během letošního května nebo června. Rusko se

v současnosti snaží vybudovat celní a ekonomickou unii, tvořenou bývalými státy SSSR, která by se od roku 2015 měla nazývat Eurasijská ekonomická unie.

(EN) <http://www.rferl.org/content/armenia-to-sign-agreement-on-joining-customs-union-in-may-june/25354950.html>

Tigran Sarkisjan. Zdroj: Wikimedia Commons

Předseda vlády rezignoval

Arménský předseda vlády Tigran Sarkisjan se na začátku dubna po šesti letech vzdal své funkce. Důvody tohoto kroku jsou údajně ryze osobní, přesto se záhy vynořily různé spekulace o pravém důvodu jeho rezignace. Podle arménské ústavy spolu se svým předsedou končí ve svých funkcích i všichni ministři. 13. dubna jmenoval prezident Serž Sarkisjan novým premiérem dosavadního předsedu parlamentu Ovika Abramyana.

(EN) <http://www.rferl.org/content/armenia-sarkisian-pm-resignation-government/25320400.html>

(EN) http://www.armenianow.com/commentary/analysis/53311/armenia_prime_minister_tigran_sargsyan_resignation

(EN) <http://www.tert.am/en/news/2014/04/04/joghovurd3/>

(EN) <http://www.rferl.org/content/armenia-why-sarkisian-resigned/25322468.html>

(EN) <http://eng.kavkaz-uzel.ru/articles/27842/>

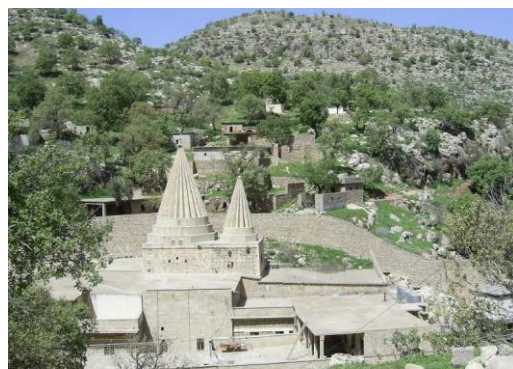
Erdoğan projevil lítost nad zabitými Armény

Dne 23. dubna, v předvečer Dne památky (obětí arménské genocidy), turecký premiér Recep Tayyip Erdoğan vyjádřil lítost nad osudem jednoho a půl milionu Arménů zabitých v průběhu první světové války osmanskými jednotkami. Kromě toho také projevil přání, aby oba národy, které spolu sdílejí podobné zvyky a kulturu, spolu mohly důstojně hovořit o své minulosti. Zabitým Arménům také popřál odpočinek v pokoji. Tento Erdoğanův projev lze považovat za jedno z nejvstřícnějších gest představitele současného Turecka vůči Arménům. Ti se na něj však zatím dívají spíše s nedůvěrou a upozorňují na to, že Turecko stále odmítá uznat, že masové vraždy Arménů před sto lety byly genocidou.

(EN) <http://www.rferl.org/content/armenian-leader-criticizes-turkey-for-utter-denial-of-genocide/25360804.html>

(EN) <http://www.rferl.org/content/turkeys-erdogan-offers-condolences-over-wwi-killings-of-armenians/25359659.html>

(EN) <http://eng.kavkaz-uzel.ru/articles/27947/>

Lališ, severní Irák. Náboženské centrum Jezídů.
Zdroj: Wikimedia Commons.

Jezídi oslavili nový rok

Jezídi, náboženská komunita obývající několik zemí blízkého východu a jižního Kavkazu, oslavili 16. dubna Nový rok. Značně uzavřená sekta čítající po světě asi 3 miliony věřících, z toho v Arménii asi 40 tisíc, se vyznačuje mj. uctíváním sedmi andělů, z nichž nejvýznamnější je Táús Melek, Anděl páv. Náboženské centrum Jezidismu je v severním Iráku, kde žije také největší jezídská komunita. Od roku 2012 mají jezídé v Arménii novou svatyni ve městě Aknalich v armavirském okrese. Tam také probíhaly hlavní oslavy nového roku. Kromě Arménie jsou

menší jezidské komunity i v Gruzii a Ázerbájdžánu.
(EN) <http://eng.kavkaz-uzel.ru/articles/27898/>

Přestřelky na linii příměří

I během dubna probíhaly na linii příměří mezi ázerbájdžánskými a arménskými vojáky v Náhorním Karabachu občasně přestřelky. Obě strany se navzájem obviňují z porušování podmínek příměří - podle karabašského ministerstva obrany tak ázerbájdžánské síly jen za první týden května porušily zákaz palby dvěstěkrát. Začátkem dubna také zahynul sedmadvacetiletý karabašský voják poté, co během bojové operace na „linii kontaktu“ šlápl na minu.

(EN) <http://www.rferl.org/content/baku-says-two-injured-by-armenian-forces-along-border/25312612.html>

(RU) <http://azerbaijan.kavkaz-uzel.ru/articles/240539/>

(RU) <http://azerbaijan.kavkaz-uzel.ru/articles/240529/>

(EN) <http://www.armenianow.com/karabakh/53191/armenia-karabakh-officer-death-mine-blast>

Anar Mammadli před soudem

Anar Mammadli, ředitel Centra pro monitoring voleb a demokracie (Election Monitoring and Democracy Studies Center) spolu se svým spolupracovníkem Bašírem Suleymanlim a ředitelem Unie pro mezinárodní dobrovolnickou spolupráci (Union for International Cooperation of Volunteers) Elnurem Mammadovem stanuli 28. dubna před ázerbájdžánským soudem. Obvinění jsou z krácení daní, nezákonného podnikání a využívání své organizace k falšování výsledků voleb. Připomeňme, že Mammadliho organizace monitorovala průběh loňských voleb v Ázerbájdžánu a odhalila rozsáhlé podvody během hlasování a sčítání hlasů. Podle svých podporovatelů i mnoha mezinárodních organizací jsou všichni obžalovaní obvinění neprávem. Amnesty International považuje Mammadliho za vězně svědomí.

Anar Mammadli.

Zdroj: humanrightshouse.org

(EN) <http://www.rferl.org/content/azerbaijani-watchdog-chief-and-associates-go-on-trial/25365487.html>

Novinář obviněn ze špionáže

Ázerbájdžánský novinář Rauf Mirkadyrov poté, co byl deportován z Ankary zpět do Ázerbájdžánu, byl v Baku obviněn ze špionáže ve prospěch Arménie. Mirkadyrov, zahraniční dopisovatel ruskojazyčných novin „Zerkalo“ (Zrcadlo), byl podle ázerbájdžánského prokurátora rekrutován do arménských tajných služeb již v roce 2008 a během schůzek s arménskými agenty v Turecku, Gruzii a Arménii jim dodával citlivé bezpečnostní informace. Jeho spolupracovníci z redakce ani příbuzní nemají dosud žádné informace o tom, kde se Mirkadyrov nachází, a v letadle, kterým měl přiletět do Baku, podle nich nebyl. Mirkadyrov byl z Turecka deportován na žádost ázerbájdžánských úřadů navzdory tomu, že mu v Ázerbájdžánu hrozí mnohaleté věznění.

(EN) <http://www.rferl.org/content/azerbaijan-charges-journalist-with-spying-for-armenia/25357221.html>

(EN) <http://eng.kavkaz-uzel.ru/articles/27897/>

Lidskoprávní aktivistka Leila Yunus zadržena

Ředitelka ázerbájdžánské nevládní organizace Institute for Peace and Democracy (IPD) Leila Yunus byla 28. dubna zadržena spolu se svým manželem, konfliktologem Arifem Yunusem, na letišti v Baku. Policie následně provedla domovní prohlídku v kanceláři IPD a u Yunusových doma, přičemž zabavila počítače, různé dokumenty a knihy. Zatímco Arif Yunus během prohlídky zkolaboval a byl odvezen do nemocnice, Leila byla podrobena devítihodinovému výslechu. Podle vyjádření ázerbájdžánských úřadů byli Yunusovi zadrženi v souvislosti s vyšetřováním údajně špionáže ve prospěch Arménie, kterého se měl dopustit Rauf Mirkadyrov, jejich známý a kolega. Yunusovi však zatím nebyli z ničeho obviněni a v kauze figurují pouze jako svědci. Počínání ázerbájdžánských úřadů vůči Yunusovým i Mirkadyrovovi bylo kritizováno mezinárodními lidskoprávními organizacemi, mj. i Norským helsinským výborem. Yunusovi dlouhodobě spolupracují s arménskými ochránci lidských práv a věnují se tzv. people-to-people diplomacii neboli diplomacii zdola.

(EN) <http://eng.kavkaz-uzel.ru/articles/27977/>

(EN) <http://eng.kavkaz-uzel.ru/articles/27994/>

(EN) <http://eng.kavkaz-uzel.ru/articles/27982/>

(EN) <http://eng.kavkaz-uzel.ru/articles/27981/>

(EN) <http://www.rferl.org/content/azerbaijani-human-rights-activist-released-after-questioning/25367634.html>

Rúhání na setkání s Putinem. Zdroj: Wikimedia Commons

Schůzka Alijeva s Erdoğanem a s Rúháním

Začátkem dubna navštívil turecký premiér Erdoğan Baku, kde se setkal s ázerbájdžánským prezidentem Alijevem. Během setkání spolu údajně diskutovali o prohloubení spolupráce mezi oběma zeměmi, zejména v oblasti ekonomiky, energetiky a dopravy. O tom, že prezident Alijev v současnosti velmi aktivně rozvíjí diplomatické vztahy, svědčí kromě jeho

cesty na setkání Východního partnerství EU do Prahy také jeho návštěva Teheránu, kde se 9. dubna setkal s íránským prezidentem Hassanem Rúháním. Kromě běžných témat spolu diskutovali také o statutu Kaspického moře a řešení problému Náhorního Karabachu. Rúhání přitom nabídl Alijevovi své služby při mediaci rozhovorů s Jerevanem. Představitelé obou zemí rovněž podepsali dohodu o stavbě a provozu dvou přehrad - Ordubádu na ázerbájdžánské straně hranice a Marazadu v Íránu.

(EN) <http://today.az/news/politics/132377.html>

(EN) <http://today.az/news/politics/132360.html>

(EN) <http://www.rferl.org/content/azerbaijan-iran-presidents-meet/25327256.html>

Soud s aktivisty z hnutí NIDA se chýlí ke konci

Bakuský soud pro závažné zločiny postoupil v procesu s aktivisty hnutí NIDA závěrečnou řečí státního prokurátora do poslední fáze. Celkem osmi mladíkům hrozí tresty odnětí svobody v rozmezí 6 až 8,5 let. Obžalovaní se účastnili různých protivládních akcí, nicméně obviněni jsou z držení drog a zbraní. Celý soud nese známky politického procesu a po závěrečné řeči prokurátora se obžalovaní aktivisté rozhodli zahájit časově neomezenou hladovku. K té se záhy připojily i jejich matky. Organizace

Amnesty International, jakož i další mezinárodní i domácí lidskoprávní organizace, dlouhodobě kritizují průběh soudního procesu a organizují petiční kampaň za okamžité propuštění aktivistů. Další zhoršování lidských práv v Ázerbájdžánu kritizoval v dubnu komisař Rady Evropy pro lidská práva Nils Muiznieks a Spojené státy americké.

(EN) <http://eng.kavkaz-uzel.ru/articles/27875/>

(EN) <http://eng.kavkaz-uzel.ru/articles/27791/>

(EN) <http://eng.kavkaz-uzel.ru/articles/27950/>

(EN) <http://eng.kavkaz-uzel.ru/articles/27914/>

(EN) <http://eng.kavkaz-uzel.ru/articles/27901/>

Film o stáži v Česku

Gruzínská novinářka Nana Šengelia, kterou NESEHNUTÍ v rámci svého programu na podporu občanských iniciativ a nezávislých médií na Kavkaze Cesta iniciativy vloni na podzim pozvalo do střední Evropy na studijní cestu, o této své zkušenosti natočila krátké video. Můžete jej s českými titulky shlédnout na níže uvedeném odkazu:

(RU/CZ) <http://www.youtube.com/watch?v=n06re1Kczrg>

K odběru měsíčního zpravodajství z jižního Kavkazu se můžete snadno přihlásit na <http://www.cestainiciativy.cz>

Líbí se vám zpravodajství? [Pomozte nám pokračovat v jeho vydávání!](#)

NEzávislé Sociálně Ekologické HNUTÍ – **NESEHNUTÍ**
tř. Kpt. Jaroše 18, 602 00 Brno, tel.: 543 245 342, e-mail: martin@nesehnuti.cz
<http://www.nesehnuti.cz>

Na vzniku tohoto přehledu zpráv se podíleli:
Štěpán Lohr, Martin Hyťha, Milan Štefanec, Kateřina Špácová

Poznámky:

Názvy některých měst i území na jižním Kavkaze se staly součástí politických bojů, které navazují na přímé vojenské konflikty mezi různými znepřátelenými zeměmi. Proto se můžete ve zpravodajství v ruském i anglickém jazyce setkat s názvy jako Sukhumi/Sukhum, Stepanakert/Khankendi [1], Tskhinvali/Tskhinval, South Ossetia/Tskhinvali Region apod. V tomto zpravodaji se snažíme používat pro pojmenování hlavních měst neuznaných či částečně uznaných území jazykovou podobu, která byla konzultována s Ústavem pro jazyk český Akademie věd České republiky (pokud taková podoba existuje).

Pro bezprostřední vzhled a ilustraci některých názorových postojů politického života na jižním Kavkaze občas uvádíme i odkazy na zdroje, které vyjadřují stanovisko pouze jedné ze zainteresovaných stran či na zdroje, které v žádném případě nelze označit za nezájaté. V žádném případě to neznamená, že se redakce tohoto zpravodaje ztotožňuje se všemi názory či východisky médií, jejichž odkazy uvádíme.

[1] Ázerbájdžán v roce 1991 přejmenoval město na Chankendi a používá pouze tento název, Arménie a arménské obyvatelstvo, které nyní město ovládá, používají název Stepanakert vzniklý v dobách Sovětského svazu v roce 1923.

TRANSITION

Projekt byl podpořen z prostředků Ministerstva zahraničních věcí ČR v rámci Programu transformační spolupráce ČR.